

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В ПРОЦЕСІ ПРОПЕДЕВТИЧНОГО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИХ СЛУХАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті розкрито відмінність між поняттями «компетенція» та «компетентність». Визначено, що компетенція – це наперед визначений результат, необхідний набір усіх тих якостей, які особистість має набути в результаті навчання для успішної діяльності, а компетентність – це складна інтегральна якість особистості, що характеризується органічним поєднанням знань, умінь, навичок, способів діяльності, досвіду, індивідуальних характеристик і якостей особистості, що виявляється в готовності й здатності особистості до успішної діяльності. Тобто термін «компетентність» констатує реальні здатності особистості; те, що вона вже досягла, може і вміє використовувати (порівняно з нормативними вимогами, які визначаються компетенцією).

Уточнено дефініцію «комунікативна компетенція», під якою розуміється здатність творчо, цілеспрямовано, нормативно використовувати мовцем вербальні й невербальні засоби комунікації у всіх видах мовленнєвої діяльності в навчально-професійній, соціально-культурній та повсякденній сферах спілкування (відповідно до комунікативного наміру).

Виокремлено структурні компоненти комунікативної компетенції пропедевтичного навчання української мови іноземних слухачів, зокрема такі, як мовний, який передбачає знання одиниць мови на фонетичному, лексичному, словотворчому, морфологічному і синтаксичному рівнях; предметний, який відповідає за одержання знань іноземними слухачами про змістовий бік предмета, вдосконалення лексичних умінь, за допомогою яких слухач зможе наповнювати конструкції відповідною лексикою і будувати самостійні висловлювання; прагматичний, який забезпечує вміння слухача реалізувати комунікативний намір шляхом відбору мовленнєвих дій відповідно до вимог ситуації і логіки перебігу мовленнєвого акту. Комунікативна компетенція іноземців розглядається об'ємно, тобто як комбінація чотирьох складників відповідно до основних видів мовленнєвої діяльності: аудіювання, читання, письмо, говоріння. Вона охоплює певний набір комунікативних технік, зокрема володіння темпом мовлення, інтонацією, паузою, лексичним різноманіттям, невербальною технікою (міміка, жести, фіксація погляду, організація комунікативного простору), доцільність мовленнєвої поведінки.

Ключові слова: компетентність, компетенція, комунікативна компетенція, пропедевтичне навчання.

Постановка проблеми. Процеси глобалізації та гуманізації світу спрямовують освіту до міжнародного співробітництва, тому стратегічною метою сучасної державної освітньої політики в Україні є зміцнення та розвиток міжнародних зв'язків. Як зазначено у Законі України «Про вищу освіту», основним завданням сьогодні є «вихід на ринок світових освітніх послуг». Виходячи з цього, проблема якісної підготовки іноземців у вищих закладах освіти (далі – ЗВО) України набуває особливого значення. Першим етапом для іноземних слухачів є пропедевтичне навчання, де вони здобувають знання для подальшого навчання у ЗВО. Метою довшівської мовної підготовки іноземних слухачів є формування в них комунікативної компетентності з української мови, яка стане підґрунтям для навчання у виші за умови досягнення слухачем рівня B1. Проблема комунікативної компетенції пропедевтичного навчання іноземців дуже акту-

альна сьогодні. Про це свідчить науковий інтерес учених.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчив, що над проблемою комунікативної компетенції іноземців на етапі довшівського навчання активно працює багато вітчизняних науковців (Н. Глуховська, Ю. Гордійчук, Т. Дементьева, І. Кулікова, В. Перцева, А. Приходько, Ю. Причина, Т. Скорбач, Л. Фоміна). В останнє десятиліття в межах окресленої проблеми науковцями особлива увага приділяється міжкультурній та соціокультурній (І. Кулікова, Т. Скорбач, Л. Фоміна), лексичній (Ю. Гордійчук, Ю. Причина), професійно-комунікативній (Н. Глуховська, А. Приходько) компетенціям. Незважаючи на значну увагу вчених до проблеми комунікативної компетенції іноземців, вона залишається актуальною з погляду дослідження структурних компонентів комунікативної компетенції пропедевтичного навчання української мови іноземних слухачів.

Мета статті – розкрити відмінність між поняттями «компетентність» і «компетенція», уточнити дефініцію «комунікативна компетенція», визначити структурні компоненти комунікативної компетенції пропедевтичного навчання української мови іноземних слухачів ЗВО.

Виклад основного матеріалу. Особливості навчання іноземних громадян на підготовчому факультеті характеризуються певною специфікою цього навчального періоду, зокрема необхідністю в короткий термін опанувати українську мову в обсягах, достатніх для навчання на першому і наступних курсах ЗВО України, необхідністю формування культури мислення майбутніх спеціалістів, здатності до самостійного аналізу життєвих і професійних ситуацій, а також готовності до саморозвитку й самоосвіти. Тому в пропедевтичному навчанні української мови формуванню в іноземних слухачів комунікативної компетентності належить ключова роль. Убачаємо за необхідне розкрити відмінність між поняттями «компетенція» та «компетентність», розглянути дефініцію «комунікативна компетенція» та ін.

У процесі порівняльного зіставлення як вітчизняних, так і зарубіжних досліджень з'ясувалось, що немає єдиного погляду на визначення термінів «компетентність» і «компетенція», оскільки науковці трактують ці терміни по-різному. Виникнення поняття «компетенція» пов'язують із дослідженнями американських лінгвістів. Уперше про неї заговорили в 60–70-х рр. XX сторіччя в Америці. У 1959 р. Р. Уайт, а в 1965 р. Н. Хомський сформулювали поняття «компетенція» щодо теорії мови, зокрема трансформаційної (генеративної) граматики. Р. Уайт розширив сутність поняття «компетенція» особистісним складником, зокрема мотивацією, Н. Хомський пов'язав із навичками та досвідом. Слід зазначити, що Н. Хомський наполягав на необхідності чітко розмежовувати «компетенцію (знання своєї мови мовцем-слухачем) і «використання» (реальне застосування мови в конкретних ситуаціях). Як зазначає науковець, тільки «в ідеалізованому випадку ... використання є безпосереднім відображенням компетенції» [1, с. 9].

Е. Зеєр, Д. Заводчиков тлумачать компетентність як «змістове узагальнення теоретичних і емпіричних знань, представлених у формі понять, принципів, закономірностей, практико-орієнтованих положень і процедурних (методичних) настанов» [2, с. 39], а компетенцію – як «здатність людини реалізовувати на практиці свою компетентність» [2, с. 40].

Вітчизняні лінгводидакти використовують обидва терміни, але по-різному трактують значення. Так, А. Богуш вважає, що термін «компетенція» варто вживати тоді, коли йдеться про навчання і виховання, а «компетентність» – це комплексна характеристика особистості, яка вбирає в себе резуль-

тати попереднього психічного розвитку [3, с. 56]. Поділяючи цю думку, М. Пентиліук уточнює, що «компетенція» і «компетентність» співвідносяться як загальне й конкретне, компетентність може виявляти людина, яка має конкретні знання в певній галузі, а також виявляє їх за допомогою мови. Отже, кожній людині, на думку вченої, необхідна насамперед мовна компетентність, що узагальнюється за головною метою стандарту мовної освіти – комунікативною компетенцією [4, с. 2]. На думку О. Ковтун, компетенція – «наперед задана спеціальна (професійна) норма або вимога до освітньої (і професійної) підготовки тих, хто навчається, що є необхідним для якісної продуктивної (професійної) діяльності в певній сфері, як соціально закріплений результат», а компетентність «освіченість (знання, вміння і навички), яких людина набуває не лише в процесі навчання (спеціально організованого вивчення групи предметів), а й засобами неформальної освіти під впливом середовища» [5, с. 14].

Аналіз понять «компетентність» і «компетенція» дозволяє зробити висновок, що поняття «компетенція» є дещо вужчим за значенням, ніж поняття «компетентність». Незважаючи на те, що тлумачення цих термінів сьогодні є предметом дискусій, у контексті нашого дослідження візьмемо за основу такі дефініції: компетенція – це наперед визначений результат, необхідний набір усіх тих якостей, які особистість має набуті в результаті навчання для успішної діяльності. Компетентність – це складна інтегральна якість особистості, що характеризується органічним поєднанням знань, умінь, навичок, способів діяльності, досвіду, індивідуальних характеристик і якостей особистості, що виявляється в готовності й здатності особистості до успішної діяльності. Тобто термін «компетентність» констатує реальні здатності особистості; те, що вона вже досягла, може й уміє використовувати (порівняно з нормативними вимогами, які визначаються компетенцією).

Уважаємо за доцільне зупинитися також на детальнішому аналізі категорії «комунікативна компетенція». У науковій та методичній літературі є значна кількість досліджень, присвячених цій проблемі, незважаючи на це, учені постійно вказують на виняткову важливість і необхідність чіткого визначення цього терміна (М. Вятютнев, Д. Ізаренков, Н. Гез, Ю. Федоренко). Як зазначає Н. Гез, ця необхідність зумовлена тим, що «представники різних галузей знань описують це поняття з позиції власних інтересів і підкреслюють в ньому те, що є найсуттєвішим для цієї науки» [6, с. 17]. Цю думку розділяє і М. Вятютнев. На думку вченого, більш точне визначення комунікативної компетенції не тільки полегшить конкретизацію мети і добір змісту для будь-якої категорії учнів, але і частково визначить адекватну технологію навчання [7, с. 73].

Поняття «комунікативна компетенція» увійшло до лінгводидактики ще до впровадження в освітній простір компетентнісної парадигми. Із 60–70-х років ХХ ст. розпочалися інтенсивні дослідження проблеми комунікативної компетенції, коли центр уваги вчених-лінгводидактів змістився зі стратегії навчання на стратегію засвоєння змісту навчального матеріалу. Ідея комунікативної компетенції належить американському антропологові Д. Хаймсу (D. Hymes), який протиставив її лінгвістичній компетенції Н. Хомського (N. Chomsky) [8, с. 176]. В основі лінгвістичної компетенції Н. Хомського лежали природжені знання основних лінгвістичних категорій і здатність особи «конструювати для себе граматику». Зміст цього поняття (за Н. Хомським) обмежувався уміннями виявляти формальну подібність чи відмінність близьких за змістом висловлювань та здатністю індивіда розуміти й створювати необмежену кількість речень, побудовану за такими структурними схемами. Д. Хаймс із позицій етнолінгвістики вважав, що такий погляд на лінгвістичну теорію був невиправданий і що цю теорію необхідно розглядати як частину більш загальної теорії, залучаючи комунікацію і культуру. Комунікативна компетенція розглядається ученим як спроможність індивіда бути учасником мовленнєвої діяльності [9]. Вона визначається як творча здатність особи користуватись мовними засобами у вигляді висловлювань і дискурсів, яка складається зі знань і готовності мовця до адекватного використання [9, с. 282].

Таким чином, домінантною метою навчання визначається набуття комунікативної компетенції індивідом. Зі структури або системи мови, що було характерним для структурної лінгвістики, увага переходить на структуру мовлення, що вирізняється ситуативністю і національно-культурною специфікою.

Учені-соціолінгвісти, зокрема Дж. Остіна і Дж. Серліз, зазначають, що комунікативною компетенцією є не вроджена здібність особистості, а результат процесу соціалізації, який формується під час взаємодії індивіда із соціальним середовищем, тобто набуття цієї здатності забезпечується соціальним досвідом і потребами особистості. У своїх дослідженнях Г. Бесс підкреслює важливість урахування мовцем ситуації спілкування, науковець акцентує увагу на тому, що мова «розглядається не тільки як знання, якими студент має оволодіти, а також і як уміння, якими він має навчитися користуватися в певній ситуації спілкування» [10, с. 42].

На думку вітчизняних лінгвістів варто розмежувати поняття мовної і комунікативної компетенції. Так, Ф. Бацевич під мовною компетенцією розуміє знання учасниками комунікації мови (мовного коду), правил, за якими породжуються правильні мовні конструкції та повідомлення, здійснюється

трансформація [11, с. 123]. Як зазначає науковець, повноцінне спілкування неможливе лише за допомогою мовного коду. Важливим складником комунікативної компетенції кожної людини вчений вважає знання комунікативних законів та вміння використовувати їх, а якщо необхідно – протистояти їм [11, с. 42]. Ф. Бацевич підкреслює, що комунікативна компетенція – це не лише комплекс знань, а й внутрішні можливості мовця, зокрема комунікативні інтенції (утримання в пам'яті сказаного й постійна кореляція плину спілкування з метою мовця), знання особистості співбесідника, постійна орієнтація в умовах.

Не менш важливим аспектом комунікативної компетенції є структура її змісту. Із 80-х років ХХ ст. починаються наукові пошуки моделі комунікативної компетенції як системи (М. Кенел, Г. Каспар, Р. Кліффорд, К. Ферш, М. Халідей, С. Савіньйон, М. Свейн, Г. Відовсон). Розглянемо деякі з них.

У 1980 р. М. Кенел та М. Свейн [12] запропонували структуру комунікативної компетенції з точки зору функційного підходу, що складається з чотирьох компонентів (видів компетенції): граматична, дискурсивна, соціолінгвістична і стратегічна.

Із погляду теорії мовленнєвої діяльності, складниками комунікативної компетенції були названі компетенції у говорінні, читанні, письмі та аудіюванні [13, с. 7].

М. Вятютнев виокремлює такі складники комунікативної компетенції: «1) знання граматики і словника мови; 2) знання правил спілкування; 3) вміння правильно будувати такі мовленнєві акти, як прохання, вибачення, подяка, запрошення, а також реагувати на них; 4) доречно вживати мовленнєві засоби» [7, с. 73].

С. Савіньйон, зобразивши комунікативну компетенцію у вигляді перевернутої піраміди, демонструє те, як через практику і досвід той, хто опановує мову, поступово розширює свою комунікативну компетенцію, яка охоплює граматичну, дискурсивну, стратегічну і соціокультурну компетенції [14, с. 8].

Найбільш розгалужену структуру комунікативної компетенції запропонувала Ю. Федоренко, виділивши мовну, мовленнєву, ту, що стосується процесу говоріння, лексичну, граматичну та соціокультурну [15, с. 65].

На думку Д. Ізаренкова, комунікативна компетенція формується через взаємодію трьох базових складників: мовного, предметного і прагматичного. Мовна компетенція передбачає знання одиниць мови на всіх рівнях (фонетичному, лексичному, словотворчому, морфологічному і синтаксичному), але це має бути не вичерпне уявлення у порівняльному описі системи мови, а саме ті знання, котрі будуть використані як будівельний матеріал для породження/розпізнавання висловлювань у формуванні комунікативної компетенції студента

у тому обсязі, що заданий цілями навчання. Щодо мовної компетенції учений також зазначає, що «важливо знати правила оперування мовними одиницями кожного рівня для побудови одиниць більш високого рівня ієрархії (аж до комунікативно-синтаксичних одиниць)» [16, с. 56]. Предметна компетенція, на думку Д. Ізаренкова, відповідає за зміст висловлювання, вона забезпечує отримання знань за той фрагмент світу, котрий є фрагментом мовлення. Таке розуміння поняття дозволяє дійти певних методичних висновків щодо відбору текстового матеріалу, зокрема він має акумулювати «інформацію про предметні сфери, володіючи якою ті, що навчаються, зможуть породжувати / розпізнавати висловлювання» [16, с. 56]. Під прагматичною компетенцією вчений розуміє таку, що передбачає вміння вживати висловлювання згідно з комунікативними намірами мовця і ситуативними умовами мовлення [16, с. 56–57].

Проведений аналіз наукової літератури щодо сутності та структури змісту комунікативної компетенції засвідчив, що в науковій парадигмі сьогодні відсутня єдність тлумачення, опису та структурування зазначеного поняття. Науковцями виділено такі основні компоненти комунікативної компетенції, як граматична, прагматична, соціолінгвістична, лінгвістична, мовна, дискурсивна, предметна компетенції і т. ін. Маючи однакову назву, структурні компоненти компетенції різняться своїм змістом. Убачаємо, що відкриття нових граней об'єкта, що досліджується, збагачує уявлення про нього, якщо це відображає природу його сутності. Підтримуємо думку Д. Ізаркова, який зазначає, що серед проведених досліджень щодо сутності комунікативної компетенції «більшість авторів, підходять до опису цих компетенцій як явищ самодостатніх, що веде до перекирчування зв'язків між складниками цілого, дослідники забувають про початкове завдання – виявити компоненти, базисні складники комунікативної компетенції» [16, с. 56]. Не можемо не погодитися з М. Вятюньєвим, який наголошував, що комунікативна компетенція є внутрішньою, психологічною системою. Про її склад, механізм взаємодії можна тільки здогадуватися за допомогою аналізу тих фрагментів спілкування, що реалізувалися [17, с. 57].

Отже, під комунікативною компетенцією будемо розуміти здатність творчо, цілеспрямовано, нормативно використовувати мовцем вербальні й невербальні засоби комунікації у всіх видах мовленнєвої діяльності в навчально-професійній, соціально-культурній та повсякденній сферах спілкування (відповідно до комунікативного наміру).

Із визначення сутності, обсягу і структури поняття «комунікативна компетенція» впливає низка методичних висновків. Беручи за основу концепцію, запропоновану Д. Ізарєнковим, будемо

виокремлювати мовний, предметний та прагматичний компоненти комунікативної компетенції.

Оскільки йдеться про довшівську підготовку іноземців, поза сумнівом, що мовний компонент, який відповідає за теоретичні знання про мову (фонетичні, лексичні, граматичні, орфографічні, синтаксичні) відіграє особливу роль. Є очевидним, що для того, щоб слухачі змогли говорити іноземною мовою, їм необхідний певний обсяг знань із граматики і лексики, синтаксису і т. ін. На наш погляд, на підготовчому факультеті (відділенні) в ЗВО критерієм відбору одиниць мови, якими мають оволодіти іноземці, має бути функціональність використання як будівельного матеріалу для породження/розпізнавання висловлювань в обсязі, співмірному цілям навчання. Варто зазначити, що відбір морфем (морфів), лексем (лексико-семантичних варіантів), структурних схем (мовленнєвих зразків) речень, структурних типів мікро-, макротекстів має також співвідноситись з обсягом комунікативної компетенції, що формується і здійснюється на базі предметного компонента (сфер, тем, ситуацій спілкування), забезпечуючи передання саме цієї інформації. Значну увагу варто приділяти формуванню здібності будувати необмежену кількість комунікативних одиниць певної семантики на базі мовного будівельного матеріалу і правил комбінації мовних одиниць.

Предметний компонент компетенції відповідає за одержання знань іноземними слухачами про змістовий бік предмета, вдосконалення лексичних умінь, за допомогою яких інокомунікант зможе наповнювати конструкції відповідною лексикою і будувати самостійні висловлювання. В аудиторних умовах відбір фрагмента світу має здійснюватися відповідно до пізнавальних цілей навчання шляхом обмеження сфер спілкування, а всередині кожної сфери – виокремленням тем і мовленнєвих ситуацій, у яких буде протікати комунікативне навчання. Відповідним чином обирається текстовий матеріал, який акумулює інформацію про певні предметні галузі, володіючи якими слухачі зможуть породжувати/розпізнавати висловлювання. Сюди віднесемо й лінгвокраїнознавчу компетенцію, зокрема знання про країну, мову якої вивчає слухач.

Знання мають бути використані у практичній діяльності. Отже, слухачам необхідно не просто знати, як будувати речення, але й уміти вживати їх відповідно до певних умов і ситуацій спілкування. А для цього знадобляться вміння розв'язувати комунікативні завдання, швидко приймаючи рішення і гнучко їх упроваджуючи. Зважаючи на зазначене, важливим чинником у структурі комунікативної компетенції є прагматичний компонент, який охоплює вміння вживати висловлювання в конкретних ситуаціях спілкування й використовувати одержані знання творчо, цілеспрямовано. Прагматичний компонент забезпечує формування

знань відповідностей між комунікативними намірами (інтенціями) й висловлюваннями, що їх реалізують, знаннями відповідностей між варіативною формою висловлювання, що реалізує один і той самий намір, а також ситуативними умовами мовленнєвого акту, уміннями реалізувати комунікативний намір шляхом відбору мовленнєвих дій відповідно до вимог ситуації і логіки перебігу мовленнєвого акту.

Як зазначалося, комунікативна компетенція передбачає уміння володіти всіма видами мовленнєвої діяльності. Таким чином, комунікативну компетенцію іноземців будемо розглядати об'ємно, тобто як комбінацію чотирьох складників (відповідно до основних видів мовленнєвої діяльності: аудіювання, читання, письма, говоріння). Варто наголосити на тому, що іншомовна компетентність іноземних слухачів має охоплювати певний набір комунікативних технік, зокрема володіння темпом мовлення, інтонацією, паузою, лексичним різноманіттям, навички недирективного й активізувального слухання, а також невербальна техніка (міміка, жести, фіксація погляду, організація комунікативного простору), доцільність мовленнєвої поведінки.

Висновки і пропозиції. Проаналізувавши наукову літературу та вивчивши досвід роботи на етапі пропедевтичного навчання української мови іноземних слухачів, було виокремлено мовний, предметний та прагматичний компоненти комунікативної компетенції. Мовний компонент покликаний забезпечити формування у слухачів фонетичних, лексичних, граматичних, орфографічних, синтаксичних умінь. Добір матеріалу, на наш погляд, має здійснюватися відповідно до функціональності використання, має співвідноситись з обсягом комунікативної компетенції, зокрема сфер, тем, ситуацій спілкування. Основну увагу треба приділяти формуванню у слухачів умінь продукувати необмежену кількість комунікативних одиниць на базі мовного будівельного матеріалу і виробленню здатності комбінування. Предметний компонент компетенції відповідає за отримання знань іноземними слухачами про змістовий бік предмета, вдосконалення лексичних умінь, за допомогою яких інокомунікант зможе наповнювати конструкції відповідною лексикою і будувати самостійні висловлювання. Варто звернути увагу на формування вмінь слухачів самостійно здобувати і оперувати інформацією. Також особливу увагу варто приділяти лінгвокраїнознавчому матеріалу. Прагматичний компонент покликаний забезпечувати формування вмінь іноземних слухачів вибудовувати мовленнєві висловлювання відповідно до комунікативних намірів, комбінувати, варіювати висловлювання; реалізувати комунікативний намір шляхом відбору мовлен-

нєвих дій відповідно до вимог ситуації і логіки перебігу мовленнєвого акту. Вагоме значення відіграють установки, комунікативні завдання, моделювання ситуацій спілкування, наближених до реальних.

Список використаної літератури:

1. Хомский Н. Аспекты теории синтаксиса. Москва: Изд-во Моск. ун-та, 1972. 235 с.
2. Зеер Э., Заводчиков Д. Идентификация универсальных компетенций выпускников работодателем. Высшее образование в России. 2007. № 11. С. 39–45.
3. Формування мовної особистості на різних вікових етапах: колект. монографія / за ред. акад. А. М. Богуш. Одеса: ПНЦ АПН України, 2008. 271 с.
4. Пентилук М. Компетентнісний підхід до формування мовної особистості в євроінтеграційному контексті. Українська мова і література в школі. 2010. № 2. С. 2–5.
5. Ковтун О.В. Теоретико-методологічні засади формування професійного мовлення у майбутніх фахівців авіаційної галузі: автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02, 13.00.04. Одеса, 2013. 44 с.
6. Гез Н.И. Формирование коммуникативной компетенции как объект зарубежных методических исследований. Иностранные языки в школе. 1985. № 2. С. 17–24.
7. Вятютнев М.Н. Методологические аспекты современного учебника русского языка как иностранного. Русский язык за рубежом. 1988. № 3. С. 71–76.
8. Chomsky N. A. "Linguistic Theory" in Language Teaching: A reader Contexts. North east Conference on the Teaching of Foreign Language. Wisconsin. 1966. P. 173–193.
9. Hymes D. On Communicative Competence. Sociolinguistics. Harmondsworth. 1972. P. 269–293.
10. Besse H. Enseigner la competence de communication? Le Francais dans le Monde. 1980. № 153. P. 41–47.
11. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.
12. Canale M., Swaine M. Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. Applied Linguistics. 1980. 47 p.
13. Omaggio A. C. Teaching language in context. Boston: Heinle & Heinle Publishers Inc., 1986. 479 p.
14. Savignon S.J. Interpreting communicative language teaching. Context and concerns in teacher education. New Haven and London: Yale University Press. 2002. 243 p.

15. Федоренко Ю.С. Комунікативна компетенція як найважливіший елемент успішного спілкування. Рідна школа. 2002. № 1. С. 63–65.
16. Изаренков Д.И. Базисные составляющие коммуникативной компетенции и их формирование на продвинутом этапе обучения студентов-нефилологов. Русский язык за рубежом. 1990. № 4. С. 54–60.
17. Вятютнев М.Н. Традиции и новации в методике преподавания русского языка как иностранного. Русский язык за рубежом. 1985. № 5. С. 54–60.

Pavlenko O. Communicative competence structural components in the proceedings of the propaedeutic education of the Ukrainian language of foreign students

The article reveals the difference between the concepts of «competence» and «competency». It is determined that competence is a predetermined result, a necessary set of qualities that a person should acquire as a result of learning for successful activity, and competency is a complex integral quality of an individual characterized by an organic combination of knowledge, skills, activities, experience, individual characteristics and personality traits, manifested in the readiness and ability of the individual to succeed. The term «competency» states the real ability of the individual; what it has already achieved and can use in comparison with the normative requirements that are determined by the competence.

The definition of «communicative competence» is defined, which means the ability to use verbal and non-verbal means of communication in all types of speech activities: in the educational-professional, social-cultural and everyday spheres of communication, in accordance with the communicative intention, creatively, purposefully and standardly.

The structural components of the communicative competence of the propaedeutic teaching of the Ukrainian language of foreign students are singled out. A linguistic component that involves knowledge of units of speech in the phonetic, lexical, word-formation, morphological and syntactic levels, an object component that is responsible for obtaining knowledge of foreign students about the content side of the subject, improving the lexical skills through the listener will be able to fill constructs the corresponding vocabulary and build independent statements, a pragmatic component that provides the listener with the ability to realize a communicative intention by selecting speech actions in accordance with the requirement situation and the logic flow of speech act are among the structural components of the communicative competence of the propaedeutic teaching of the Ukrainian language of foreign students. The communicative competence of foreigners is considered volumetric, that is, as a combination of four components, in accordance with the main types of speech activity: listening, reading, writing, speaking. It covers a certain set of communicative techniques, in particular: possession of the pace of speech, intonation, pause, lexical diversity, non-verbal technique (facial expressions, gestures, fixation of the eye, and organization of communicative space), and expediency of speech behavior.

Key words: competence, competency, communicative competency, propaedeutic training.